

Рішення

разової спеціалізованої вченої ради PHD11239
про присудження ступеня доктора філософії

Здобувачка ступеня доктора філософії Наталія Волнянська, 1993 року народження, громадянка України, освіта вища: закінчила у 2016 році Запорізький державний медичний університет за спеціальністю «Педіатрія». Виконала акредитовану освітньо-наукову програму «Публічне управління та адміністрування». З 2023 року – аспірант кафедри державного управління і місцевого самоврядування Національного технічного університету «Дніпровська політехніка», м. Дніпро. На момент захисту дисертації виконав у повному обсязі акредитовану освітньо-наукову програму «Публічне управління та адміністрування».

Разова спеціалізована вчена рада, утворена рішенням Вченої ради Національного технічного університету «Дніпровська політехніка», МОН України, м. Дніпро від «29» жовтня 2025 року Протокол № , Наказ від « » у складі:

Голова разової спеціалізованої вченої ради – МАКУРІН АНДРІЙ АНДРІЙОВИЧ, доктор економічних наук, професор, професор кафедри міжнародних відносин і аудиту Національного технічного університету «Дніпровська політехніка»;

Рецензент: БЛІНОВА ГАННА ОЛЕКСАНДРІВНА, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри цивільного, господарського та екологічного права Національного технічного університету «Дніпровська політехніка»;

Офіційні опоненти:

АХМЕДОВА ОЛЕНА ОЛЕГІВНА, доктор наук з державного управління, доцент, доцент кафедри туризму та готельно-ресторанного бізнесу Київського національного університету технологій та дизайну;

МІЩЕНКО ДМИТРО АНАТОЛІЙОВИЧ, доктор наук з державного управління, професор, професора кафедри маркетингу Університету митної справи і фінансів;

РУДЕНКО ОЛЬГА МСТИСЛАВІВНА, доктор наук з державного управління, професор, завідувач кафедри менеджменту та адміністрування Національного університету «Чернігівська політехніка».

на засіданні «29» грудня 2025 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування» Наталії Волнянській на підставі публічного захисту дисертації «Публічне управління як інструмент нейтралізації загроз національним інтересам в політичній сфері» за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування».

Дисертацію виконано у Національному технічному університеті «Дніпровська політехніка».

Науковий керівник Баштанник Віталій Володимирович, доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри державного управління і місцевого самоврядування Навчально-наукового інституту державного управління Національного технічного університету «Дніпровська політехніка».

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису, українською мовою.

Наукова новизна одержаних результатів дисертації полягає у розробці цілісної концепції і вирішенні актуального наукового завдання, що полягає у створенні теоретико-методологічних засад та концептуальному обґрунтуванні нових наукових підходів до формування та забезпечення національних інтересів у системі адаптивного публічного управління в умовах перманентних криз, гібридної агресії та високої невизначеності сучасного безпекового середовища. Основні результати, що характеризують елементи наукової новизни, полягають у тому, що:

уперше:

- теоретично обґрунтовано політично-безпекову концепцію публічного управління захисту національних інтересів, яка враховує варіативність і динаміку політичних загроз в умовах децентралізації та воєнного стану; концепція інтегрує поліцентризм врядування, концептуалізацію національних інтересів на основі конституційних приписів, принципи «законності–необхідності–пропорційності», відкритість даних і оцінки впливу алгоритмів на політичні процеси, передбачає гнучке налаштування функцій держави до зовнішньої нестабільності та врахування соціокультурних, демографічних і медіа-інформаційних особливостей територій при розробці політик політичної безпеки;

удосконалено:

- алгоритм адаптивного функціонування системи публічного управління політичною безпекою, орієнтований на забезпечення проактивної респонсивності, прозорості та адресності інтервенцій, процедури раннього попередження, ескалаційні протоколи і незалежний нагляд; алгоритм деталізує механізми подолання територіальної й цифрової фрагментації, використовуючи інтелектуальні аналітичні платформи для динамічної зміни публічноуправлінських підходів (правові, організаційні, комунікаційні) відповідно до локальної безпекової ситуації. Алгоритм деталізує процедури інституціонального форсайту, оперативного коригування політик з урахуванням динаміки політичних процесів, кібер- та інформаційних викликів, на основі чого запроваджено інструменти зворотного зв'язку, багатоканальної комунікації та залучення ключових стейкхолдерів до реагування на політичні кризи;

- наукові підходи до формування механізмів публічного управління протидії політичним загрозам національним інтересам, з врахуванням міждисциплінарної інтеграції державного управління, політичної науки, права, соціології та цифрових технологій, що забезпечують баланс між ефективністю безпекових заходів, дотриманням демократичних стандартів і прав людини, розвитком багаторівневої системи врядування та розширенням можливостей громадського контролю за політичними процесами, що поєднують відкритість, підзвітність і ризик-орієнтованість;

- методологію дослідження загроз національним інтересам у політичній сфері, яку удосконалено через комплекс змішаних методів: квазіексперименти з оцінки ефектів дезінформації і стратегічних комунікацій, мережевий аналіз зарубіжного впливу, алгоритмічний аудит рішень, що впливають на політичні процеси, порівняльні дослідження; на цій основі сформовано набір індикаторів політичної безпеки, інтегрований у цикл прийняття рішень.

набули подальшого розвитку:

– понятійно-категоріальний апарат науки державного управління у вимірі політичної безпеки та національних інтересів: уточнено й розширено дефініції «політична безпека», «національні інтереси в політичній сфері», «екосистема прозорої політики», «алгоритмічний вплив на політичний процес», «суспільна довіра як капітал політичної безпеки», «інструмент нейтралізації політичних загроз», «політична резильєнтність», «інституційна цілісність», «громадянський моніторинг політичної безпеки», «демократична стійкість», «цифрова інклюзивність у політичному процесі», а також введено нові поняття – «адаптивна система запобігання політичній кризі», «екосистема демократичного врядування»;

– теоретичні концепти структурно-функціонального аналізу державного управління у сфері політичної безпеки, з деталізацією інституційних форм забезпечення національних інтересів для ефективного публічноуправлінського захисту у фазах демократичної трансформації, модернізації політичної системи й реагування на гібридні загрози політичному суверенітету. Визначено стратегічні напрями політики, зокрема: модернізація нормативно-правового підґрунтя превенції політичних загроз, формування гнучкої організаційної структури моніторингових центрів і комунікаційних платформ, а також забезпечення участі громадськості у формуванні порядку денного, стратегічному плануванні та громадському контролі за політичними процесами у сфері національної безпеки.

У дискусії взяли участь:

Голова спецради:

1. МАКУРІН АНДРІЙ АНДРІЙОВИЧ, доктор економічних наук, професор, професор кафедри міжнародних відносин і аудиту НТУ «Дніпровська політехніка». Оцінка дисертації позитивна. Без зауважень.

Запитання 1. Як Ви пропонуєте вимірювати ефективність нейтралізації політичних загроз? Адже «відсутність події» (стабільність) важко оцінити кількісно?

Запитання 2. Чому ви вважаєте «суспільну довіру» стратегічним капіталом політичної безпеки??

Волнянська Н.А. відповідь:

Запитання 1.

Щодо вимірювання ефективності нейтралізації політичних загроз – це класична проблема оцінки превентивних заходів. У дисертації ми пропонуємо відійти від оцінки «результату» (який ми бачимо лише коли система так би мовити – «впала») до оцінки «параметрів стійкості». Ми пропонуємо систему індикаторів: 1) індекс інституціональної довіри; 2) швидкість реакції системи на аномальні інформаційні сплески; 3) рівень когнітивної стійкості (через регулярні соціологічні заміри сприйняття дезінформації); 4) рівень цифрової автономії територіальних громад. Адже ефективність державного управління оцінюється не за відсутністю атак (вони будуть завжди), а за швидкістю повернення системи до рівноваги після атаки – це і є форматом національної стійкості.

Запитання 2.

Щодо «суспільної довіри» як стратегічного капіталу політичної безпеки – зазначу, що в умовах гібридної війни головною ціллю є не територія, а воля до спротиву. Високий рівень довіри до інституцій знижує «вартість» управління та робить суспільство несприйнятливим до дезінформації. Без довіри будь-яке

управлінське рішення (мобілізація, реформи) стикається із саботажом. Тому довіра – це вимірюваний безпековий ресурс.

РЕЦЕНЗЕНТ:

2. БЛІНОВА ГАННА ОЛЕКСАНДРІВНА, рецензент, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри цивільного, господарського та екологічного права НТУ «Дніпровська політехніка». *Відгук на дисертацію позитивний. Зауваження:*

1. По-перше, щодо правового формату національних інтересів у політичній сфері. Хоча авторка послідовно спирається на Конституцію України, законодавство про національну безпеку, доктрину політичної безпеки, для подальшого розвитку адміністративно-правового регулювання у сфері дослідження було б корисно більш чітко розмежувати конституційно сформульовані національні інтереси (через призму положень преамбули, розділів I, III, XII, XIII Конституції) та політико-доктринальні формулювання, що містяться в стратегіях і концепціях, визначивши їх правовий статус та обов'язковість для суб'єктів публічної адміністрації.

2. Заслуговує на подальший розвиток аналіз публічноуправлінських механізмів забезпечення балансу політичної безпеки та політичних прав людини. Авторка справедливо наголошує на необхідності поєднати захист політичної безпеки з дотриманням демократичних стандартів, але було б доцільно провести глибший порівняльний аналіз пропонованих механізмів нейтралізації загроз із практикою Європейського суду з прав людини щодо свободи вираження поглядів, свободи об'єднань, виборчих прав в умовах надзвичайних ситуацій, а також із конституційними гарантіями політичних прав, визначивши адміністративно-правові межі, в яких може й має діяти система публічного управління у сфері політичної безпеки.

3. Для вдосконалення адміністративно-правового регулювання доцільно було диференціювати політичні загрози і заходи реагування, пов'язавши тип загрози з рівнем реагування (законодавчий, урядовий, місцеве самоврядування) та з інструментами реагування (нормативні, організаційні, процедурні, комунікаційні, превентивні, санкційні), що посилює б прикладний потенціал розроблених моделей, зокрема для формування адміністративно-правових регламентів і протоколів.

4. Дисертантка досить ґрунтовно охарактеризувала сучасну модель політичної безпеки з позицій науки державного управління. При цьому вимагає подальшого розвитку інституційний вимір індикаторів політичної безпеки, зокрема їх адміністративно-процедурне оформлення. Хоча формування набору індикаторів є важливим досягненням дисертації, з точки зору адміністративного права особливе значення має те, як ці індикатори вбудовуються в процедурні рамки діяльності суб'єктів публічної адміністрації.

У перспективі корисно запропонувати більш формалізовані адміністративні процедури використання індикаторів та показати, якою мірою такі процедури мають бути врегульовані на рівні закону, підзаконних актів чи внутрішніх регламентів.

Запитання 1. У роботі згадується роль територіальних громад у нейтралізації загроз. Чи не створює надмірна автономія громад ризик «параду суверенітетів» або посилення місцевих колабораційних мереж?

Запитання 2. У чому полягає «поліцентризм врядування» у безпековій сфері, про який ви пишете?

Волнянська Н.А. відповідь:

Запитання 1: Це реальний ризик, тому моя модель передбачає «динамічну централізацію». У спокійний, мирний час громади мають максимальну автономію для розвитку. Однак у момент виникнення загрози (кризова ситуація) система публічного управління автоматично переходить у режим жорсткої вертикальної координації. Ми пропонуємо механізм «вбудованих запобіжників»: цифрові системи моніторингу дозволяють центру бачити аномалії в управлінських рішеннях на місцях. Децентралізація – це наша сила (резильєнтність), але вона має спиратися на єдиний державний каркас національних інтересів, який є непорушним

Запитання 2: поліцентризм врядування» - Це відхід від жорсткої вертикалі «центр - периферія». Безпека сьогодні створюється не лише в кабінетах РНБО, а й на рівні територіальних громад, волонтерських мереж та приватного сектору. Держава в моїй моделі виступає модератором та координатором цих зусиль, а не єдиним гравцем.

ОФІЦІЙНІ ОПОНЕНТИ:

АХМЕДОВА ОЛЕНА ОЛЕГІВНА, доктор наук з державного управління, доцент, доцент кафедри туризму та готельно-ресторанного бізнесу Київського національного університету технологій та дизайну. *Відгук на дисертацію позитивний.* Зауваження.

1. У роботі запропоновано набір індикаторів політичної безпеки, що є важливим кроком до операціоналізації поняття «політична безпека» в публічноуправлінському вимірі. Водночас у перспективі було б корисно детальніше показати процедури використання цих індикаторів у практиці органів державної влади: джерела та канали даних, методи їх збору й обробки, форми інтеграції в цикли стратегічного планування й поточного моніторингу, а також механізми запобігання політичним зловживанням у разі використання чутливої інформації.

2. Теоретичне розмежування національних інтересів у політичній сфері у розділі 1 проведено коректно, авторка обґрунтовано спирається на Конституцію України та базові закони у сфері національної безпеки. Разом з тим, для подальших досліджень було б доцільно більш виразніше розвести конституційно закріплені засадничі національні інтереси, політико-доктринальні формулювання в стратегіях і концепціях та оперативні інтереси окремих інститутів держави. Таке розмежування посилить нормативний вимір запропонованої концепції, зокрема для практики правозастосування.

3. У дисертації слушно наголошується на необхідності врахування регіональної специфіки, особливостей деокупованих і прифронтових територій як контексту реалізації політики захисту національних інтересів. Однак частина узагальнень щодо просторових відмінностей у стійкості громад, рівні політичних ризиків тощо подана переважно як аналітичні висновки. Перспективним напрямом розвитку дослідження може стати розбудова окремого емпіричного блоку з використанням просторово-статистичних моделей, панельних опитувань, інструментів геоаналітики.

4. Авторка звертається до зарубіжного досвіду політичної безпеки та захисту національних інтересів, проте порівняльний аналіз, на мою думку, міг би бути структурно виокремленим у самостійний підрозділ з чіткішою типологією

моделей (наприклад, моделі країн ЄС, постконфліктних демократій, держав із тривалим досвідом протидії гібридним впливам) та акцентом на висновках для України й потенційних ризиках механічного запозичення окремих практик.

Запитання 1. У Вашій дисертації термін «когнітивна деокупація» звучить як ідеологічний конструкт. Який конкретно публічноуправлінський зміст Ви вкладаєте у цей термін?

Запитання 2. І у доповнення – Ви згадуєте про «когнітивний суверенітет». Що це означає в контексті вашого дослідження?

Волнянська Н.А. відповідь:

Запитання 1: у публічноуправлінському аспекті когнітивна деокупація — це комплекс заходів із відновлення політичної суб'єктності та лояльності населення на звільнених територіях. Це не «промивання мізків», а реінтеграція в правове та смислове поле України. Управлінський зміст включає три компоненти: 1) інституціональні (відновлення легітимних органів влади); 2) інформаційний (заміщення ворожого контенту сервісними державними послугами); 3) освітньо-ментальний (програми подолання наслідків пропаганди). Ми розглядаємо це як перехід від «адміністративного примусу» до «м'якої сили» (soft power) через ефективне надання послуг. Якщо національна держава працює краще за окупанта – це і є успішна когнітивна деокупація.

Запитання 2: Щодо «когнітивного суверенітету» – це здатність громадян та держави самостійно приймати рішення на основі перевірених фактів, а не під впливом системних маніпуляцій. Публічне управління тут має забезпечувати «ментальну безпеку» через медіаграмотність та стратегічні комунікації, щоб зовнішні суб'єкти не могли «зламати» національну ідентичність.

МІЩЕНКО ДМИТРО АНАТОЛІЙОВИЧ, доктор наук з державного управління, професор, професора кафедри маркетингу Університету митної справи і фінансів. *Відгук на дисертацію позитивний.* Зауваження.

1. Дисертантка сформувала у роботі потужний теоретичний механізм аналізу інструментів нейтралізації загроз національним інтересам в політичній сфері. При цьому варто вказати на особливості емпіричної складової дослідження, й на нашу думку, доцільності більше представити в дисертації результати власних емпіричних досліджень (опитувань, інтерв'ю, аналізу «кейсових» ситуацій) щодо сприйняття політичних загроз різними групами населення та представниками органів влади. Це дозволило більш переконливо продемонструвати дієвість запропонованих індикаторів політичної безпеки.

2. Авторка пропонує у своєму дослідженні змістовну систему класифікації політичних загроз, однак окремі її елементи певною мірою перетинаються між собою (наприклад, інформаційні та інституціональні загрози). Очевидною є потреба багаторівневої класифікації політичних загроз у форматі національної держави. Очевидно, що подальша робота над чіткішим розмежуванням видів загроз та визначенням критеріїв їх віднесення до тієї чи іншої групи могла б надати класифікації ще більшої аналітичної чіткості.

3. У дисертації (розділ 3) обґрунтовується важливість залучення інститутів громадянського суспільства до нейтралізації політичних загроз, й акцент робиться на інструментах громадської участі. Водночас, ці інструменти здебільшого описані на концептуальному рівні. Перспективним є подальше розкриття конкретних форматів участі (громадські моніторингові платформи,

«гарячі лінії» реагування на політичні порушення, громадські ради при органах влади тощо) та аналіз умов їх ефективності.

4. Авторка цілком слушно виділяє у 2 розділі цифрову інклюзивність і вплив алгоритмів на політичний процес як важливий аспект сучасних загроз. Разом з тим, на мій погляд, у дисертації варто було б ще більш деталізувати питання регулювання платформних сервісів, використання штучного інтелекту у виборчих кампаніях, етичних стандартів модерації політичного контенту в мережі Інтернет.

Щодо вимірювання ефективності нейтралізації політичних загроз – це класична проблема оцінки превентивних заходів. У дисертації ми пропонуємо відійти від оцінки «результату» (який ми бачимо лише коли система так би мовити – «впала») до оцінки «параметрів стійкості». Ми пропонуємо систему індикаторів: 1) індекс інституціональної довіри; 2) швидкість реакції системи на аномальні інформаційні сплески; 3) рівень когнітивної стійкості (через регулярні соціологічні заміри сприйняття дезінформації); 4) рівень цифрової автономії територіальних громад. Адже ефективність державного управління оцінюється не за відсутністю атак (вони будуть завжди), а за швидкістю повернення системи до рівноваги після атаки – це і є форматом національної стійкості.

Запитання 2. Щодо «суспільної довіри» як стратегічного капіталу політичної безпеки – зазначу, що в умовах гібридної війни головною ціллю є не територія, а воля до спротиву. Високий рівень довіри до інституцій знижує «вартість» управління та робить суспільство несприйнятливим до дезінформації. Без довіри будь-яке управлінське рішення (мобілізація, реформи) стикається із саботажем. Тому довіра – це вимірюваний безпековий ресурс.

РУДЕНКО ОЛЬГА МСТИСЛАВІВНА, доктор наук з державного управління, професор, завідувач кафедри менеджменту та адміністрування Національного університету «Чернігівська політехніка». *Відгук на дисертацію позитивний. Зауваження.*

1. Важливо вказати на ступінь емпіричної деталізації змішаних методів. У роботі переконливо задекларовано використання експериментального методу, мережевого аналізу, алгоритмічного аудиту тощо. Водночас окремі аспекти емпіричної реалізації цих методів могли б бути описані детальніше (наприклад, дизайн експериментів, критерії добору мереж для аналізу), що посилює прозорість і відтворюваність дослідницьких процедур.

2. Логічним виглядає розмежування політичних загроз та ширших безпекових ризиків. Дисертантка слушно підкреслює комплексний характер загроз національним інтересам. Однак у деяких фрагментах тексту варто чіткіше провести межу між власне політичними загрозами (що стосуються політичних інститутів, процесів, легітимності) та більш широкими безпековими чи соціально-економічними ризиками, аби уникнути розмиття об'єкта дослідження. Очевидним є доцільність деталізації регіонального виміру політичної безпеки. Автор обґрунтовано наголошує на необхідності враховувати соціокультурні, демографічні та медіа-інформаційні особливості територій. У

подальших роботах доцільно посилити регіональний компонент – через наведення більш структурованих прикладів чи узагальнень щодо окремих типів громад, регіонів, що дозволило б краще ілюструвати адаптивність запропонованої моделі.

4. Варто також раціоналізувати візуалізацію моделей та алгоритмів. Описані в дисертації концептуальні та аналітичні моделі, алгоритми адаптивного управління, системи індикаторів у більшості випадків подано текстово. Для сприйняття практиками публічного управління було б корисно більш широко використовувати схеми, графічні моделі, які б узагальнювали складні конструкції та сприяли їх практичній імплементації.

5. Доцільним є акцент на освітньо-кадровому змісті політичної безпеки. Дисертація переконливо розкриває інституційний і процедурний бік нейтралізації загроз. У перспективі було б логічно окремо акцентувати кадрово-освітній вимір: компетентності, етичні стандарти й спеціалізовані програми підготовки кадрів для органів влади, що працюють у сфері політичної безпеки, оскільки від цього значною мірою залежить дієвість запропонованих моделей.

1. Запитання 1. Ви пропонуєте «адаптивне врядування». Але державна служба за своєю природою консервативна та регламентована. Як змінити культуру управління?

2. Запитання 2. Як ваше дослідження корелює з процесами євроінтеграції України?

Волнянська Н.А. відповідь.

Запитання 1. «Змінити культуру управління – є насправді найскладніший виклик». Трансформація культури управління можлива лише через зміну освітньої парадигми та впровадження нових технологічних стандартів. У роботі я обґрунтовую необхідність підготовки «менеджерів стійкості» – публічних службовців нового типу, які володіють навичками стратегічного форсайту та кризового менеджменту. Ми маємо замінити культуру «виконання інструкції» на культуру «досягнення стійкості». Це можливо через впровадження цифрових систем управління проектами в держслужбі, де оцінюється не процес, а здатність команди нейтралізувати конкретний виклик.

Запитання 2. Напряму. ЄС ставить високі вимоги до Good Governance (доброго врядування). Моя модель Resilience Governance якраз і поєднує безпекові вимоги з демократичними стандартами: прозорістю, підзвітністю та захистом прав людини, що є ключовим для нашого вступу до Європейського Союзу.

Результати відкритого голосування: «За» 16/27 членів ради,
«Проти» — членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада PHD11239 присуджує Волнянській Наталії Альбертівні ступінь доктора філософії з галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування».

Голова разової
спеціалізованої
вченої ради PHD11239

АНДРІЙ МАКУРІН